

24.08.1944

24 august 1944 – 9 mai 1945. Participarea României la războiul antihitlerist, alături de Națiunile Unite

În perioada 24 august 1944-9 mai 1945 s-a desfășurat cea de-a treia și ultima fază a prezenței României pe fronturile celui de-al Doilea Război Mondial, de această dată alături de trupele sovietice (Națiunile Unite) și împotriva foștilor aliați – Germania și sateliții acesteia. Campania din Vest, cum a mai fost numită, a avut două etape: 24 august-25 octombrie 1944, când armatele române au eliberat mai întâi Bucureștiul și Valea Prahovei, apoi, în cooperare cu cele sovietice, au eliberat și restul teritoriului României, inclusiv nord-vestul Transilvaniei; octombrie 1944-mai 1945, când trupele române au participat la eliberarea Ungariei, Cehoslovaciei și zonei de nord a Austriei.

Lovitura de stat din după-amiaza zilei de 23 august 1944, care a condus la căderea regimului Ion Antonescu, a însemnat ieșirea României din Axă și schimbarea frontului de luptă de partea Națiunilor Unite. Chiar în noaptea de 23-24 august, forțele armatele române coordonate de comandantul noului Stat Major – gen. Gheorghe Mihail au declanșat operațiunile de eliberare a Capitalei și a zonei Valea Prahovei, obiective strategice, de care depindea succesul militar al loviturii de stat. Până la 28 august 1944, ambele obiective erau îndeplinite, iar până la 31 august era eliberat întreg teritoriul național, până la linia orientală și meridională a Carpaților. Wehrmachtul pierdea forțe de circa 61.000 de oameni, 222 avioane, 438 nave fluviale și o mare cantitate de tehnică de luptă. Din păcate, în această etapă, conducerea sovietică nu a reacționat imediat în mod favorabil la anunțul făcut de noile autorități române, astfel încât întoarcerea armelor pe frontul din Moldova a însemnat 130.000 de prizonieri români și numeroase alte victime provocate de ofensiva sovietică. Abia la 27 august 1944 a venit ordinul Moscovei pentru colaborarea forțelor româno-sovietice pe frontul Ucraina-Sud.

Ieșirea României din Axă a fost apreciată la momentul respectiv ca un moment de cotitură în desfășurarea războiului antihitlerist, considerându-se că, pentru forțele Națiunilor Unite – în fapt sovietice – „drumul spre Bulgaria, Iugoslavia de Est și Ungaria este deschis”. Inclusiv ziarele sovietice, precum „Pravda”, recunoșteau că prin ieșirea României din Axă „se năruia întregul sistem al dominației germane din Balcani”. Pe de altă parte, cei care au supus studiului istoric amănunțit consecințele actului din 23 august 1944, precum marele istoric englez Sir Basil H. Liddell Hart, au calificat „șocul” german de la București ca un eveniment de proporțiile Stalingradului. Pierderea grâului și a petrolului românesc,

..... surse vitale pentru susținerea războiului, a scurtat – în opinia istoricilor –
..... rezistența Wehrmachtului cu mai bine de o jumătate de an.
.....

De la începutul lunii septembrie 1944 și până la 25 octombrie 1944, două armate române au participat în cadrul Frontului 2 Ucrainean la „Operațiunea Debrețin”, de eliberare a Transilvaniei și a regiunilor estice ale Ungariei. Armata română participa cu 18 divizii infanterie, 5 divizii cavalerie, 5 divizii vânători de munte, 1 corp motomecanizat, corpul 1 aerian, efective încadrate în 2 Armate – 275.000 de militari.

După 25 octombrie 1944, armatele române și-au continuat ofensiva pentru eliberarea Ungariei. Erau mobilizate 17 divizii, 1 corp aerian, 2 brigăzi de artilerie, în total 182.000 de militari care luptau în cadrul Frontului 2 Ucrainean, comandat de mareșalul Rodion Malinovski. Principala acțiune strategică a fost „Operațiunea Budapesta”, începută la 29 octombrie împotriva a 12 divizii germano-ungare. După încercuirea Budapestei și eliberarea restului teritoriului ungar, în a doua jumătate a lunii decembrie 1944 o mare parte a armatei române, în colaborare cu sovieticii, au pătruns pe teritoriul Cehoslovaciei, luptând în această țară până la începutul lunii mai. Concomitent, în Austria a luptat, alături de Armata a VII-a de Gardă Sovietică, Regimentul 2 Care de Luptă român, cu 1.000 de oameni și 66 de tancuri. Capitularea necondiționată a Germaniei a aflat armatele române în plin efort de război pe teritoriul Cehoslovaciei, unde luptele s-au încheiat la 12 mai 1945.

Contribuția militară și financiar-economică a României la războiul antihitlerist a fost enormă. Între 13 septembrie 1944 și 12 mai 1945, armata română a înaintat până la Praga, traversând 17 masive muntoase, 12 cursuri de apă și eliberând 3.831 de localități. Pierderile umane provocate inamicului erau de circa 200.000 de militari, din care circa 25.000 de morți. Din partea armatelor române pierderile înregistrate au reprezentat 169.833 de oameni (morți, răniți, dispăruți), adică circa 31% din forțele angajate în lupte, de peste 538.000 de oameni. Astfel, sub aspectul contribuției umane la efortul de război al Națiunilor Unite în Europa, România s-a situat pe locul al IV-lea după Uniunea Sovietică, Statele Unite și Marea Britanie. Pentru actele de eroism și victoriile repurtate în cursul războiului, peste 300.000 de militari români au fost decorați cu ordine și medalii românești și sovietice.

În același timp, contribuția financiară a României la războiul antihitlerist a fost la fel de importantă, ridicându-se la circa 1,2 mld de dolari aur, în valuta anului 1938. Dacă avem în vedere și datoriile de război către Uniunea Sovietică – precizate în Convenția de Armistițiu, „prelevările” armatelor sovietice din România în perioada „eliberării” acesteia, precum și costurile războiului pe frontul de Est, împotriva Uniunii Sovietice, războiul mondial din 1941-1945 a costat România circa 3,7 mld de dolari/valută 1938, ceea ce însemna de peste 5 ori bugetul național din același an, 1938. Acest aspect explică în cea mai mare parte criza economică care a zguduit țara aproape zece ani, după război.

Însemnătatea contribuției României la efortul războiului antihitlerist, la victoria asupra Germaniei, a fost des relevantă la momentul respectiv, atât de către presă, cât și de personalitățile militare și politice. Chiar și în Preambulul Tratatului de Pace de la Paris, din 10 februarie 1947, semnat de România cu Puterile Aliate și Asociate, se menționa că țara „a participat activ la războiul împotriva Germaniei”. Acest fapt nu i-a împiedicat însă pe Aliați să refuze – prin același document – a recunoaște României statutul de cobeligeranță.

Tratatul de Pace, compus din 40 de articole dispuse în opt categorii (Frontiere, Clauze politice, Clauze

ROMÂNIA > CHAPTER 15 > page 2 / 3 > 1944 24 August 24 august 1944 - 9 mai 1945. Participarea României la războiul antihitlerist, alături de Națiunile Unite

militare, Retragerea forțelor aliate, Reparațiuni și restituiri, Clauze economice, Clauze relative la Dunăre, Clauze finale) și mai multe anexe, reprezenta pentru România un conglomerat de grele obligații impuse pe o lungă perioadă. Clauzele teritoriale erau dureroase, consfințind pierderea teritoriilor din Est în favoarea Uniunii Sovietice (Basarabia și Bucovina de Nord), dar recunoșteau reintegrarea Transilvaniei în componența statului român. Clauzele economice erau, de asemenea, foarte dure. Ele lichidau practic toate interesele capitalului străin, confirmau datoriile către Uniunea Sovietică și permiteau excesele sovieticilor care, după unele estimări, au jefuit România cu cel puțin 2 mld dolari. În ciuda contribuției sale meritorii la războiul antihitlerist, România a rămas considerată un stat învins, având de suportat clauze împovărătoare. După cum remarcă unii istorici, România câștigase războiul, dar pierduse pacea.

Carmen Băjenaru, Laura Elena Pandelache, Dragoș Mocanu, Costin Vrînceanu, Vasile Moga

References:

Bibliografie:

Gheorghe Cazan, Marea conflagrație a secolului XX: Al doilea război mondial, Editura Politică, București, 1974; Alesandru Duțu, Armata română în al doilea război mondial, 1941-1945, Editura Enciclopedică, București, 2016; Marin Radu Mocanu, România în anticamera Conferinței de Pace. Documente, Arhivele Naționale ale României, București, 1996; Jipa Rotaru și colaboratorii, Armata Română în al doilea război mondial, Editura Meridiane, București, 1995; Ioan Scurtu, Gheorghe Buzatu, Istoria Românilor în secolul XX, 1918-1948, Paideia, București, 1999.

